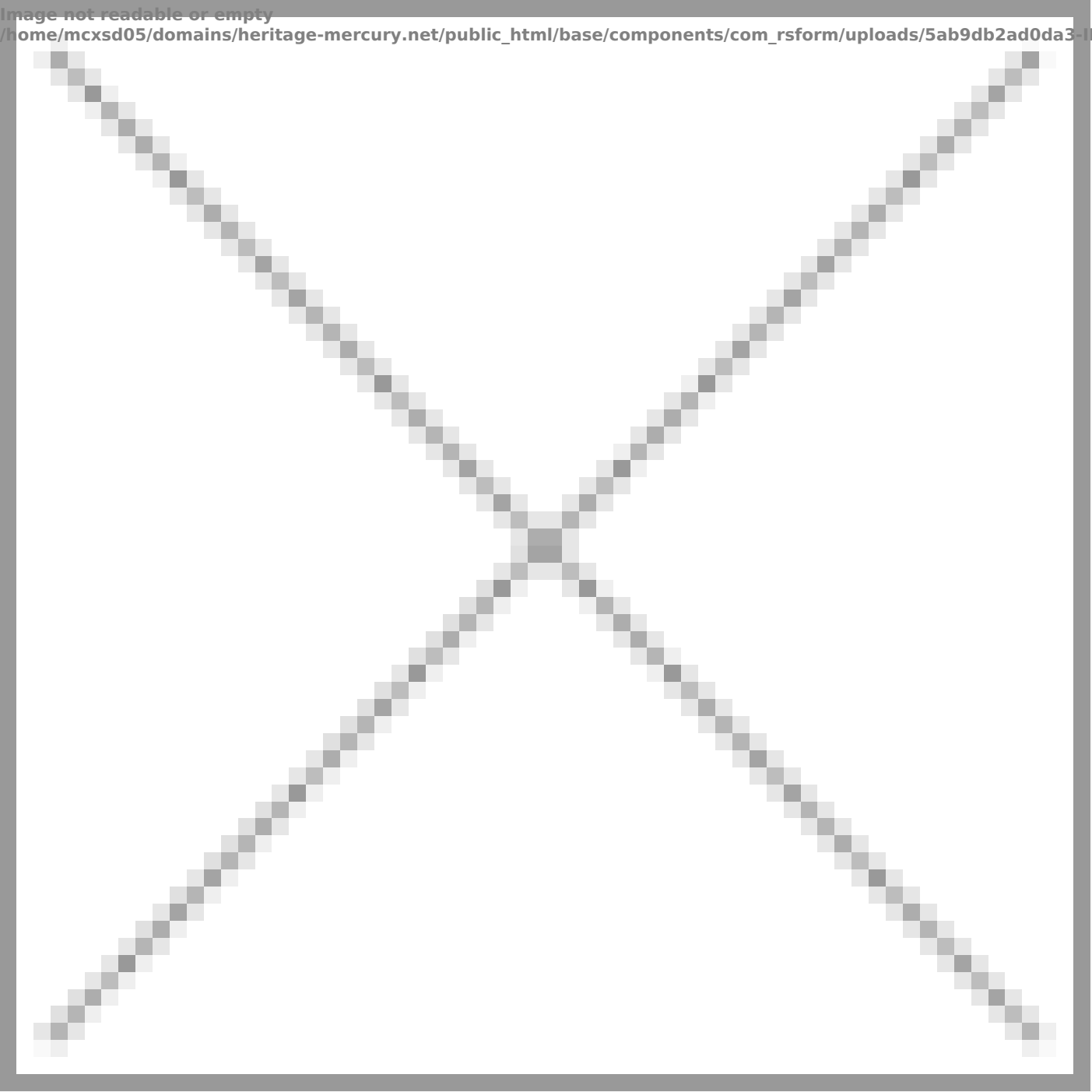

Ime predmeta 1	VODNO HLAJENI KOMPRESOR
Ime predmeta 2	/
ID številka / EŠD	002.115.Idrija
Upravljavec	Mestni muzej Idrija, Prelovčeva 9, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Občina Idrija, Mestni trg 1, 5280 Idrija
ID številka / EŠD	510:IDR;RS-7
Klasifikacija dediščine	Rudnik

OPIS

Kratek opis	Vertikalni dvostopenjski vodno hlajeni kompresor tipa K II/III. Ohišje kompresorja je pritrjeno na betonski podstavek višine 63 cm. V osrednjem delu ima ohišje oblikovano v obliki kvadra (dolžina 35 cm in višina 39 cm), kjer so napisani podatki o proizvajalcu. Kompresor ima tovarniško številko 168.
Mere	Dolžina 85 cm, širina 135 cm, višina 221 cm.
Materiali	Litoželezo, medenina.
Datacija	1909
Avtor / Proizvajalec	Grazer Waggon – Maschinenfabriks A.G. Graz, vorm. Johann

Slikovne priloge

Prvotna raba

Vodno hlajeni kompresor, ki je bil nameščen v rudniški elektrarni na Lenštat HE Idrija – mesto (Rinnwerk), ki je pričela obratovati leta 1909. Gradnja kombinirane hidro-termične (kalorične) elektrarne je potekala v več fazah. Ob začetku so postavili vodno turbino in dieselski motor. Opisani kompresor je proizvajal stisnjen zrak in služil za zagon dizelskega motorja. Med motorjem in kompresorjem so bile postavljene tri jeklenke s stisnjenim zrakom. Dizelski motor in vodna turbina Francis (proizvajalec J.M. Voith St. Polten, 1909) sta poganjala isti trifazni generator (proizvajalec A.E.G. Union Wien, 1909). Motor je bil rezerva za kritje konic v času nizkih voda. Po izločitvi iz uporabe leta 1950 je bil kompresor, do spomladi leta 1990, razstavljen na grajskem dvorišču.

Sedanja raba

Opisani kompresor se ohranja, varuje in prezentira kot pomemben spomenik tehniške dediščine rudarjenja v Idriji z izjemnimi univerzalnimi vrednotami. Je del zbirke »Rudniški stroji in naprave« Mestnega muzeja Idrija. Skupaj z ostalimi kompresorji iz obdobja Avstrije, ki so že razstavljeni v stavbi jaška Frančiške, zaznamuje obdobje posodobitve tehnološkega procesa pridobivanja živega srebra v idrijskem rudniku. Obenem predstavlja tehnološki razvoj prvih kompresorjev, ki niso imeli več parnega pogona. Iz tega razloga predstavlja tehniško dediščino, ki močno presega okvir idrijskega rudnika in ima zato večji, svetovni pomen. Je zgledno restavriran, vsi bati imajo batne obročke, tako da se z vrtenjem vztrajnika lahko obiskovalcev pokaže princip delovanja stroja.

Prvotna lokacija

Rudniška elektrarna HE Idrija-mesto.

Sedanja lokacija

Stavba jaška Frančiške (razstavni prostor 1).

STANJE OHRANJENOSTI

Zgodovina opravljenih posegov	Kompresor je bil med letoma 1990 in 1992 restavriran. Bil je v celoti razstavljen, površine posameznih delov so bile očiščene s peskanjem, ponovno sestavljen in barvan temeljno ter pokrivno. Razen bakrenih cevi so vsi deli originalni. Manjkajo posamezni deli armature. Dodatni posegi niso potrebni. Varovanje v prostoru je urejeno.
Sedanje stanje	dobro
Potrebni ukrepi	Redno obdobjno vzdrževanje.

DOKUMENTACIJA

Naslov / zbirka / povezave itd., kjer so dostopne podrobnejše informacije	- Inventarna knjiga Mestnega muzeja Idrija; - Zelenc, Anton. In vendar se giblje: katalog rudniških strojev in naprav. Idrija, Mestni muzej Idrija, 2001; - Zelenc, Anton. Electric power plants of the Idrija mercury mine. Zb. Predavanj. 6. mednarodni simpozij Kulturna dediščina v geologiji, rudarstvu in metalurgiji: knjižnice, arhivi, muzeji. Idrija, 2003, str. 89–98; - Zelenc, Anton. Rudniške elektrarne. Idrijski razgledi, 45/2,2000, str. 69–77; - Zelenc, Anton. Idrija municipal museum: restored mine machines and devices of the Idrija mercury mine. Patrimoine de l'industrie, 2004, str. 17–19.
Izpolnjevalec	Mestni muzej Idrija
Izpolnjeval je	Miha Kosmač
Datum objave	3. 3. 2018
Datum urejanja	Never